

Dokumentas atspausdintas iš teismų praktikos paieškos sistemos INFOLEX. Praktika
(www.teismupraktika.lt)

Kortelė:

1669195_RegNr_3K-3-463-313/2018

<http://www.infolex.lt/tp/1669195>

Santrauka:

BUAB prašė priteisti solidariai iš buvusių įmonės vadovų bankroto administravimo išlaidas. Pirmosios instancijos teismas ieškinį atmetė, o apeliacinės instancijos teismas - tenkino iš dalies. Atsakovas pateikė kasacinį skundą.

LAT nurodė, kad pagal ĮBĮ 10 str. 11 d. įmonės vadovas ar kitas asmuo pagal kompetenciją, pažeidęs pareigą kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo, tampa atsakingas kreditoriui, įmokėjusiam pagal šio straipsnio 10 d. 1 p. nuostatas nurodytą sumą administravimo išlaidoms padengti, arba bankroto administratoriui, kuris, įmonei neturint turto ar turint jo nepakankamai administravimo išlaidoms padengti, prisiėmė riziką administruoti įmonę savo lėšomis. Tai reiškia, kad tik BUAB kreditorius ir administratorius, kurių lėšomis vykdomas ar įvykdytas įmonės likvidavimas supaprastinto bankroto proceso metu, turi teisę išsieškoti šias išlaidas iš asmenų, pažeidusių pareigą laiku kreiptis dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo. Nagrinėjamu atveju reikalavimą dėl administravimo išlaidų atlyginimo teikia ne bankroto administratorė, o bankrutuojanti įmonė, kuri pirmosios instancijos teismui pasiūlius pakeisti netinkamą šalį tinkama, atsisakė tai padaryti, todėl teismas pagrįstai ieškinį atmetė tuo pagrindu, jog jis pareikštas netinkamos ieškovės.

LAT panaikino apeliacinės instancijos teismo sprendimą ir paliko galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą.

Civilinė byla Nr. 3K-3-463-313/2018
Teismo proceso Nr. 2-24-3-03023-2016-8
Procesinio sprendimo kategorija 3.4.3.5.6
(S)

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2018 m. lapkričio 29 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukavinienės (pranešėja), Janinos Januškienės (kolegijos pirmininkė) ir Dalios Vasarienės,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **atsakovo Ž. V.** kasacinį skundą dėl Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. balandžio 26 d. sprendimo peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės bankrutuojančios uždarnosios akcinės bendrovės „Varateka“ ieškinį atsakovams A. P.-T. ir Ž. V., trečiasis asmuo, nepareiškiantis savarankiškų reikalavimų, uždaroji akcinė bendrovė „Talismanas Lt“, dėl administravimo lėšų priteisimo.

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė :

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių subjektus, turinčius teisę reikšti reikalavimą dėl administravimo išlaidų priteisimo, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė priteisti solidariai iš atsakovų 8240 Eur administravimo išlaidų, 5 proc. metinių palūkanų nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
3. Ieškovė nurodė, kad Klaipėdos apygardos teismas 2016 m. balandžio 1 d. nutartimi iškėlė UAB „Varateka“ bankroto bylą, bankroto administratore paskyrė UAB „Talismanas Lt“.
4. Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. birželio 22 d. nutartimi patvirtinta 1740 Eur administravimo išlaidų sąmata iki pirmo kreditorių susirinkimo; Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. rugpjūčio 11 d. nutartimi BUAB „Varateka“ taikytas supaprastintas bankroto procesas; 2016 m. rugpjūčio 31 d. nutartimi patvirtinta 6500 Eur administravimo išlaidų

sąmata visam bankroto procesui (iš viso 8240 Eur tokių išlaidų). Kadangi įmonė neturėjo jokio turto, bankroto administratorei nebuvo sumokėtas atlyginimas, nepadengtos administravimo išlaidos, taigi neįvykdytas BUAB „Varateka“ įsipareigojimas bankroto administratorei.

5. 2009 m. rugsėjo 30 d. – 2015 m. kovo 31 d. laikotarpiu UAB „Varateka“ vadovas buvo Ž. V., o atsakovė A. P.-T. šias pareigas ėjo iki bankroto bylos iškėlimo. Ieškovės teigimu, įmonės vadovai, nesikreipdami į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo, tęsdami nuostolingą įmonės veiklą, padarė įmonei žalos (2012–2014 m. laikotarpiu padaryta 25 820 Eur žala). Abu atsakovai neišsaugojo ir neperdavė bendrovės turto, nepateisinamai ilgai delsė kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo, nors šios bendrovės skolos augo, nebuvo atsiskaitoma su kreditoriais. Buvę įmonės vadovai yra atsakingi už tai, kad dėl jų neteisėto neveikimo (nesikreipimo į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo) įmonė neturi turto ir negali padengti administravimo išlaidų; tarp įmonės vadovų neteisėto neveikimo ir atsiradusios žalos yra priežastinis ryšys.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

6. Klaipėdos apylinkės teismas 2017 m. rugsėjo 18 d. sprendimu ieškinį atmetė.
7. Teismas nustatė, kad atsakovas Ž. V. buvo UAB „Varateka“ vadovas nuo 2009 m. rugsėjo 30 d. iki 2015 m. kovo 31 d., atsakovė A. P.-T. įmonei vadovavo nuo 2015 m. kovo 31 d. iki bankroto bylos iškėlimo; nuo 2015 m. kovo 31 d. atsakovė buvo ir įmonės akcininkė (iki tol vienintelė akcininkė buvo I. N.), Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. balandžio 1 d. nutartimi įmonei iškelta bankroto byla; Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. birželio 22 d. nutartimi buvo patvirtinta 1740 Eur administravimo išlaidų sąmata, galiojanti nuo nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos iki pirmojo kreditorių susirinkimo; Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. liepos 1 d. nutartimi patvirtintas BUAB „Varateka“ kreditorių ir jų 49 394,20 Eur sumos reikalavimų sąrašas; Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. rugpjūčio 11 d. nutartimi BUAB „Varateka“ taikytas supaprastintas bankroto procesas; Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. rugpjūčio 31 d. nutartimi teismas pripažino įmonę bankrutavusia ir likviduota dėl bankroto, taip pat patvirtino 6500 Eur administravimo išlaidų sąmatą.
8. Byloje nustatyta ir tai, kad 2011 m. įmonė turėjo 35 343,20 Eur (122 033 Lt) vertės turto (17 393,41 Eur ilgalaikio turto, 17 949,78 Eur trumpalaikio turto), 45 326,11 Eur (156 502 Lt) mokėtinų sumų ir įsipareigojimų; 2012 m. įmonė turėjo 15 837,58 Eur (54 684 Lt) vertės turto (14 251,62 Eur ilgalaikio turto, 1585,96 Eur trumpalaikio turto), 30 547,67 Eur (105 475 Lt) mokėtinų sumų ir įsipareigojimų. 2011 m. įmonė patyrė 24 300,85 Eur (83 906 Lt) nuostolių, 2012 m. – 4727,18 Eur (163 22 Lt) nuostolių; 2013 m. įmonė turėjo 359,99 Eur vertės turto (192,26 Eur ilgalaikio ir 160,74 Eur trumpalaikio turto), 56 368,17 Eur (49 864 Lt) mokėtinų sumų ir įsipareigojimų; 2014 m. turėjo 64,60 Eur (223,00 Lt) vertės trumpalaikio turto ir 56 368,17 Eur (194628 Lt) mokėtinų sumų bei įsipareigojimų; 2014 m. įmonė patyrė 24 300,85 Eur (145 784 Lt) nuostolių, 2013 metais – 4727,18 Eur (2170 Lt) nuostolių.
9. Iš 2015 m. kovo 26 d. UAB „Varateka“ dokumentų perdavimo–priėmimo akto teismas nustatė, kad atsakovas Ž. V. perdavė, o atsakovė A. P.-T. priėmė akte nurodytus įmonės

dokumentus (kasa, darbo užmokesčio žiniaraščiai, tiekėjai, pardavimai, atskaitingi asmenys, didžioji knyga, medžiagų nurašymas, „Sodra“, VMI, darbų sauga ir kt.), taip pat antspaudą.

10. Teismas nurodė, kad atsakovas Ž. V., teikdamas finansines ataskaitas, neabejotinai žinojo tiek apie įmonės turtą, tiek apie pradelstus įsipareigojimus, galimybės vykdyti ūkinę komercinę veiklą nebuvimą. Teismas padarė išvadą, kad atsakovas Ž. V. buvo neatidus ir nerūpestingas vadovas, pažeidė pareigą kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo. Atsakovė A. P.-T., įsigijusi nuostolingai veikiančią įmonę, neturinčią turto, tik skolas, nesiėmė veiksmų įmonės mokumui atkurti, nevykdė sandorių, taip toliau didindama įmonės skolą valstybei. Ši atsakovė taip pat pažeidė pareigą kreiptis į teismą dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo. Be to, ši atsakovė neperdavė administratoriui įmonės turto ir dokumentų.
11. Teismas padarė išvadą, kad abu atsakovai neveikė rūpestingai, atidžiai, sąžiningai, tinkamai nevykdė jiems įstatymo nustatytų pareigų (nesikreipė į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo įmonei esant nemokiai, laiku ir tinkamai neperdavė įmonės dokumentų bankroto administratoriui). Tačiau teismas konstatavo, kad neįrodytas priežastinis ryšys tarp neteisėtų atsakovų veiksmų ir ieškovės prašomo priteisti žalos (8240 Eur administravimo išlaidų) atlyginimo. Teismas pažymėjo, kad šios išlaidos būtų susidariusios ir tuo atveju, jeigu atsakovai būtų kreipęsi į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo.
12. Teismas nurodė ir tai, kad ieškovė nepagrindė žalos dydžio. Priteistinių administravimo išlaidų dydį ieškovė grindė Klaipėdos apygardos teismo nutartimis, kuriomis patvirtintos administravimo išlaidų sąmatos, tačiau nepateikė įrodymų, kad tokio dydžio lėšos buvo panaudotos administravimo išlaidoms padengti. Byloje nėra įrodymų, kurie patvirtintų, kad įmonės lėšomis buvo apmokėtos administravimo išlaidos. Taigi byloje įrodymais nepagrįstos bankroto administratorės turėtos administravimo išlaidos.
13. Teismas ieškinį atmetė ir tuo pagrindu, kad jį pareiškė netinkamas ieškovas. Reikalavimo teisę dėl turėtų administravimo išlaidų atlyginimo turi kreditorius (jas iš anksto apmokėjęs) arba bankroto administratorius. Teismas iki bylos nagrinėjimo iš esmės atkreipė ieškovės dėmesį į netinkamą procesinę šalį ir pasiūlė ją pakeisti tinkama, tačiau ieškovė nesutiko, nurodydama, kad bankrutuojanti įmonė taip pat turi tokią reikalavimo teisę. Dėl to ieškovės reikalavimas priteisti jai 8240 Eur administravimo išlaidų atmetas Lietuvos Respublikos įmonių bankroto įstatymo (toliau – ĮBĮ) 10 straipsnio 11 dalies pagrindu.
14. Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, išnagrinėjusi bylą pagal ieškovės ir atsakovo Ž. V. apeliacinius skundus, 2018 m. balandžio 26 d. sprendimu pakeitė Klaipėdos apylinkės teismo 2017 m. rugsėjo 18 d. sprendimą, panaikino sprendimo dalį, kuria atmetas reikalavimas priteisti iš atsakovo Ž. V. administravimo išlaidas, 5 proc. metinių palūkanos, ir šią ieškinio dalį tenkino iš dalies – priteisė ieškovei iš atsakovo Ž. V. 4816,25 Eur administravimo išlaidoms atlyginti, 5 procentų metinių palūkanų nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo sprendimo visiško įvykdymo; 290 Eur atstovavimo išlaidų atlyginimo. Kitas teismo sprendimo dalis paliko nepakeistas.
15. Kolegija nurodė, kad pirmosios instancijos teismas nepagrįstai sprendė, jog tik bankroto administratorius turi teisę bankroto proceso metu ir išregistravus įmonę kreiptis į teismą su prašymu priteisti jam jo lėšomis apmokėtas teismo bei administravimo išlaidas iš įmonės vadovo ar kitų asmenų pagal kompetenciją dėl to, kad šis (šie), įmonei tapus

nemokiai, nepateikė pareiškimo teismui dėl bankroto bylos iškėlimo įmonei. Pagal ĮBĮ 36 straipsnio 1 dalį pirmiausia apmokamos įmonės bankroto administravimo išlaidos, kurios mokamos iš įmonės visų rūšių lėšų (gautų pardavus įmonės turtą, įskaitant ir įkeistą, įmonei gražintų skolų, ūkinės komercinės veiklos šio straipsnio 3 dalyje nurodyta apimtimi ir kitų bankroto proceso metu gautų lėšų). Kai įmonė neturi lėšų arba jų nepakanka bankroto administravimo išlaidoms apmokėti, jos gali būti apmokamos asmens, pateikusio pareiškimą teismui dėl bankroto bylos iškėlimo, lėšomis arba iš administratoriaus lėšų. Taigi bet kokių atveju įmonei priteistos lėšos atiteks bankroto administratoriui. Dėl to kolegija padarė išvadą, kad ne tik bankroto administratorius, bet ir bankrutuojanti įmonė gali kreiptis su ieškiniu dėl administravimo išlaidų priteisimo, ir konstatavo, jog ieškinyje yra pareikštas tinkamas ieškovo.

16. Kolegija nurodė, kad, remiantis bylos duomenimis, pavirtinta, jog tiek 2014 m., tiek ir 2012 m. įmonė buvo nemoki. Dėl to kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad atsakovas Ž. V. turėjo pareigą kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo, tačiau jos nevykdė. Dėl to kolegija netenkino atsakovo apeliacinio skundo reikalavimo pašalinti argumentą, jog atsakovas šią pareigą vykdė netinkamai.
17. Nustačiusi neteisėtus atsakovo Ž. V. veiksmus, lėmusius žalos (nuostolių) atsiradimą, kolegija preziumavo jo kaltę. Kolegijos vertinimu, konstatuotinas ir priežastinis ryšys tarp neteisėtų veiksmų ir atsiradusios žalos, nes, laiku pareiškus ieškinį dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo, įmonė būtų turėjusi turto, todėl būtų buvusi galimybė padengti administravimo išlaidas. Dėl to kolegija nepritarė pirmosios instancijos teismo išvadai dėl priežastinio ryšio tarp įmonės vadovo veiksmų ir atsiradusios žalos.
18. Kolegija pažymėjo, kad priteisiamos gali būti tik faktiškai patirtos administravimo išlaidos, pagrįstos įrodymais. Bankroto administratorės atlyginimas (4400 Eur) patvirtintas bankroto byloje teismo nutartimi, ši nutartis įsiteisėjusi, todėl administratorės atlyginimas negali būti mažinamas. Bylos duomenimis pagrįsta, kad biuro, biuro įrangos nuomai skirta 357,79 Eur, elektros energijai, patalpų šildymui – 58,46 Eur, bankroto administratorės atlyginimas yra 4400 Eur, taigi bendra iš atsakovo Ž. V. priteistina suma yra 4816,25 Eur. Atitinkamai priteista 5 proc. metinių palūkanų nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo.
19. Kolegija nustatė, kad atsakovei A. P.-T. buvo perduoti visi įmonės dokumentai ir antspaudas, tačiau įmonės turtas neperduotas. Kolegija padarė išvadą, kad atsakovės A. P.-T. vadovavimo įmonei metu nebuvo jokio turto, iš kurio būtų buvę galima mokėti administravimo išlaidas net ir tuo atveju, jei atsakovė būtų pateikusi ieškinį dėl bankroto bylos iškėlimo. Dėl to kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo išvadai, kad neįrodytas priežastinis ryšys tarp neteisėtų atsakovės A. P.-T. veiksmų ir ieškovės prašomos atlyginti žalos.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

20. Kasaciniu skundu atsakovas Ž. V. prašo panaikinti Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. balandžio 26 d. sprendimo dalį, kuria panaikinta Klaipėdos apylinkės teismo 2017 m. rugsėjo 18 d. sprendimo dalis ir tenkinta dalis ieškiniu, ir

palikti galioti visą Klaipėdos apylinkės teismo 2017 m. rugsėjo 18 d. sprendimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:

- 20.1. Pagal ĮBĮ 10 straipsnio 11 dalį (2015 m. spalio 15 d. įstatymo Nr. XII-1962 redakcija) reikalavimą priteisti bankroto administratoriaus išlaidas gali pareikšti kreditorius, įmokėjęs pagal šio straipsnio 10 dalies 1 punkto nuostatas numatytą sumą arba prisiėmęs riziką administratorius, kuris pagal šio straipsnio 10 dalies 2 arba 3 punkto nuostatas administravo įmonę ir teismo bei administravimo išlaidoms apmokėti lėšų negavo ar jų gavo nepakankamai. Taigi ĮBĮ Lietuvos Respublikos fizinių asmenų bankroto įstatymo nuostatose įtvirtinti kreipimosi į teismą dėl neapmokėtų administravimo išlaidų subjektai ir tvarka. Pirmosios instancijos teismas prieš bylos nagrinėjimą iš esmės atkreipė ieškovės dėmesį į netinkamą proceso šalį ir siūlė pakeisti ją tinkama, tačiau bankrutuojanti įmonė nesutiko, todėl teismas pagrįstai ieškinį atmetė. Pažymėtina, kad civilinės atsakomybės taikymui būtina nustatyti visas civilinės atsakomybės sąlygas, todėl, pasikeitus žalą patyrusiam asmeniui, keičiasi ir šių sąlygų faktinis turinys.
- 20.2. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad atsakovas Ž. V. pažeidė ĮBĮ 8 straipsnio 1 dalyje nustatytą pareigą kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo. Apeliacinės instancijos teismo išvados dėl įmonės nemokumo neatitinka teismo nustatytų faktinių aplinkybių dėl įmonės turto ir pradelstų įsipareigojimų santykio, prieštarauja ĮBĮ 2 straipsnio 8 daliai ir teismų praktikai. Įmonė 2012–2015 metais vykdė visus savo įsipareigojimus kreditoriams. Klaipėdos apygardos teismo nutartimi civilinėje byloje Nr. eB2-958-613/2016 patvirtintas pagrindinis kreditorius – Valstybinė mokesčių inspekcija (48 935,07 Eur), o kiti kreditoriai – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos Klaipėdos skyrius (4,96 Eur kreditoriaus reikalavimas) ir antstolė, kuri vykdė išieškojimą pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos reikalavimą. Šiuo atveju svarbu ir tai, kad 2011 m. rugpjūčio 12 d. Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba pradėjo ikiteisminį tyrimą, šis buvo nutrauktas 2013 m. sausio 11 d. Dėl pradėto ikiteisminio tyrimo buvo paralyžiuota įmonės veikla, atsakovas neturėjo pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo, nes įmonė neturėjo pradelstų įsipareigojimų. Atsakovas pagrįstai tikėjosi, kad, nutraukus ikiteisminį tyrimą, įmonės veikla stabilizuosis ir ją bus galima tęsti. Be to, Klaipėdos valstybinė mokesčių inspekcija 2013 m. gegužės 6 d. atliko mokestinį patikrinimą, po jo nurodė įmonei sumokėti į biudžetą papildomai apskaičiuotus PVM ir pelno mokesčius bei baudas. Įmonė inicijavo mokestinį ginčą ir nors šios inspekcijos reikalaujamos sumos buvo įtrauktos į įmonės finansinės atskaitomybės dokumentus, tačiau nebuvo galutinio teismo sprendimo, todėl jos negalėjo būti laikomos pradelstais įsipareigojimais. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2015 m. balandžio 30 d. sprendimu šį ginčą išsprendė, tačiau atsakovas jau nebuvo įmonės vadovas ir akcininkas.
- 20.3. Tuo atveju, jei įmonei vadovavo keli vadovai, yra svarbu nustatyti, ar (ir kada) tokia pareiga šiems asmenims atsirado ir kokius nuostolius jos neįvykdymas ar įvykdymas ne laiku sukėlė, t. y. kokia apimtimi kiekvieno jų (ne)veikimas lėmė padarytą žalą. Ginčas dėl mokestinės prievolės buvo išspręstas, kai įmonės savininkė ir vadovė buvo A. P.-T. Būtent ji turėjo įsitikinti, kad įmonė nemoki, todėl jai kilo pareiga inicijuoti įmonės bankroto procesą.

21. Ieškovė BUAB „Varateka“ atsiliepimu į kasacinį skundą prašo Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. balandžio 26 d. sprendimą palikti nepakeistą. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:

21.1. Apeliacinės instancijos teismas, taikydamas ĮBĮ 8 straipsnio 1, 4 dalies normas, išsamiai analizavo įmonės finansinius rodiklius ir padarė teisingas išvadas dėl įmonės nemokumo momento bei pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo momento atsiradimo. Bylos duomenys sudaro pagrindą pripažinti, kad įmonė jau 2012 m. turėjo įsipareigojimų dukart daugiau nei turto. Įmonės įsipareigojimai ir mokėtinos sumos tik didėjo atsakovo vadovavimo laikotarpiu, o turtas mažėjo. Neigiami įmonės finansiniai duomenys buvo net neįvertinus įmonės mokestinės nepriemokos. Taigi atsakovas žinojo įmonės finansinę padėtį ir turėjo kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo.

21.2. Pareiga mokėti mokestinę nepriemoką atsirado atsakovui einant vadovo pareigas, todėl jo kaltė preziumuotina. Byloje nustatyti jo neteisėti veiksmai (pareigos kreiptis į teismą dėl bankroto bylos iškėlimo įmonei nevykdymas), priežastinis ryšys tarp neteisėtų veiksmų ir žalos.

21.3. Bankroto administratorius yra įmonės kreditorius, todėl jam padaryta žala laikoma išvestine iš įmonei padarytos žalos. ĮBĮ 10 straipsnio 11 dalyje nėra nustatyta draudimo bankrutuojančiai įmonei kreiptis į teismą dėl administravimo išlaidų priteisimo. Ieškovės nuomone, nėra pagrindo bankroto administratoriaus kaip kreditoriaus išskirti iš kitų kreditorių, nes kiti kreditoriai, reikšdami reikalavimus, yra atleisti nuo žyminio mokesčio, o administratorius, įgijęs reikalavimą dėl administravimo išlaidų padengimo, neturėtų galimybės būti atleistas nuo žyminio mokesčio mokėjimo.

Teisėjų kolegija

k o n s t a t u o j a :

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl subjekto, turinčio teisę reikšti reikalavimą dėl administravimo išlaidų priteisimo

22. Kiekvieno įmonės bankroto proceso metu yra patiriama teismo ir administravimo išlaidų. Administravimo išlaidas pagal ĮBĮ 36 straipsnio 3 dalį sudaro atlyginimas administratoriui, su darbo santykiais susijusios išmokos įmonės darbuotojams, kuriems būtina dalyvauti bankroto procese, išskyrus darbuotojus, dalyvaujančius ūkinėje komercinėje veikloje, išlaidos įmonės auditui, turto vertinimo, pardavimo, atliekų, užteršto dirvožemio ir grunto sutvarkymo bei kitos kreditorių susirinkimo patvirtintos išlaidos. Pagal ĮBĮ 36 straipsnio 1 dalį įmonės bankroto administravimo išlaidos yra apmokamos pirmiausia iš įmonės visų rūšių lėšų (gautų pardavus įmonės turtą, įskaitant ir įkeistą turtą, įmonei gražintų skolų, ūkinės komercinės veiklos šio straipsnio 3 dalyje nurodyta apimtimi ir kitų bankroto proceso metu gautų lėšų).

23. Tačiau ne visos nemokios įmonės turi turto ar jo turi pakankamai tokioms išlaidoms sumokėti. Tais atvejais, kai įmonė neturi turto administravimo ir teismo išlaidoms padengti, teismas atsisako iškelti įmonei bankroto bylą (ĮBĮ 10 straipsnio 3 dalies 3 punktas) arba taiko įmonei supaprastinto bankroto procesą (ĮBĮ 13^a straipsnio 1 dalis).
24. Būtinybė taikyti supaprastinto bankroto procesą gali paaiškėti tiek iki bankroto bylos iškėlimo, tiek ir įmonės bankroto bylos nagrinėjimo metu. Kai būtinybė taikyti supaprastinto bankroto procesą kyla bankroto bylos iškėlimo stadijoje, tam, kad būtų galima taikyti šį procesą, teismas, padaręs pakankamai pagrįstą prielaidą, kad įmonė neturi turto ar jo nepakanka administravimo išlaidoms padengti, turi nustatyti sumą, reikalingą šioms išlaidoms apmokėti, ir pasiūlyti pareiškimą dėl bankroto bylos iškėlimo pateikusiam kreditoriui įmokėti į teismo depozitinę sąskaitą teismo nustatytą sumą administravimo išlaidoms padengti (ĮBĮ 10 straipsnio 10 dalies 1 punktas). Tokia nuostata dėl teismo nustatytos sumos įmokėjimo į depozitinę sąskaitą netaikoma kreditoriui, kuris pateikė pareiškimą iškelti įmonei bankroto bylą dėl neįvykdytų reikalavimų, susijusių su darbo santykiais, reikalavimų atlyginti žalą dėl suluošinimo ar kitokio kūno sužalojimo, susirgimo profesine liga ar dėl mirties nuo nelaimingų atsitikimų darbe (dėl teismo ir administravimo išlaidų apmokėjimo tokiu atveju į teismą kreipiasi bankroto administratorius) (ĮBĮ 10 straipsnio 10 dalies 3 punktas). Supaprastinta bankroto procedūra gali būti taikoma ir tuo atveju, kai bankroto administratorius prisiima riziką administruoti bankrutuojančią įmonę žinodamas, kad dėl įmonės likvidavimo nebus gauta lėšų administravimo išlaidoms padengti ar jų bus gauta nepakankamai, administravimo išlaidos tokiu atveju apmokamos iš administratoriaus lėšų (ĮBĮ 10 straipsnio 10 dalies 2 punktas).
25. Teismas taiko supaprastinto bankroto procedūrą bankroto bylos nagrinėjimo metu nustatęs pakankamą pagrindą, kad įmonė neturi turto ar jo nepakanka teismo ir administravimo išlaidoms sumokėti, netaikydamas ĮBĮ 10 straipsnio nuostatų.
26. ĮBĮ 36 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad kai įmonė neturi lėšų arba jų nepakanka bankroto administravimo išlaidoms apmokėti, jos gali būti apmokamos asmens, patekusio pareiškimą teismui dėl bankroto bylos iškėlimo, lėšomis, kaip nurodyta šio įstatymo 10 straipsnio 10 dalies 1 punkte, arba iš administratoriaus lėšų, kaip nurodyta šio įstatymo 10 straipsnio 10 dalies 2 punkte.
27. ĮBĮ 10 straipsnio 11 dalyje nustatytas specialus pagrindas išsiieškoti administravimo išlaidas iš asmenų, kurie įmonei tapus nemokiai nepateikė pareiškimo teismui dėl bankroto bylos iškėlimo, taip dar labiau apsunkindami situaciją ir apribodami galimybę tinkamai likviduoti įmonę, taip pat nurodytas specialus subjektas, turintis pagrindą reikalauti administravimo išlaidų atlyginimo. Įmonės vadovas ar kitas asmuo pagal kompetenciją, pažeidęs pareigą kreiptis dėl bankroto bylos iškėlimo, ĮBĮ 10 straipsnio 11 dalies pagrindu tampa atsakingas kreditoriui, įmokėjusiam pagal šio straipsnio 10 dalies 1 punkto nuostatas nurodytą sumą administravimo išlaidoms padengti, arba bankroto administratoriui, kuris, įmonei neturint turto ar turint jo nepakankamai administravimo išlaidoms padengti, prisiėmė riziką administruoti įmonę savo lėšomis. Taigi tik šioje normoje įvardyti asmenys (kreditorius ir administratorius), kurių lėšomis vykdomas ar įvykdytas įmonės likvidavimas supaprastinto bankroto proceso metu, turi teisę išsiieškoti šias išlaidas iš asmenų, pažeidusių pareigą laiku kreiptis dėl bankroto bylos įmonei iškėlimo. Pažymėtina, kad ĮBĮ 10 straipsnio 11 dalyje nustatytas pagrindas išsiieškoti administravimo išlaidas iš asmenų, kurie įmonei tapus

nemokiai nepateikė pareiškimo teismui dėl bankroto bylos iškėlimo, taikytinas ir tais atvejais, kai supaprastintą bankroto procedūrą nusprendžiama taikyti bankroto bylos nagrinėjimo metu.

28. Nagrinėjamu atveju nustatyta, kad Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. balandžio 1 d. nutartimi iškelta UAB „Varateka“ bankroto byla. Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. birželio 22 d. nutartimi buvo patvirtinta 1740 Eur administravimo išlaidų sąmata, galiojanti nuo nutarties iškelti bankroto bylą įsiteisėjimo dienos iki pirmojo kreditorių susirinkimo; Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. rugpjūčio 11 d. nutartimi BUAB „Varateka“ taikyta supaprastinta bankroto procedūra; Klaipėdos apygardos teismo 2016 m. rugpjūčio 31 d. nutartimi teismas pripažino įmonę bankrutavusia ir likviduota dėl bankroto, taip pat patvirtino 6500 Eur administravimo išlaidų sąmatą.
29. Reikalavimą ĮBĮ 10 straipsnio 11 dalies pagrindu priteisti administravimo išlaidas reiškia pati bankrutuojanti įmonė (BUAB „Varateka“), t. y. reikalavimą dėl administravimo išlaidų atlyginimo teikia ne bankroto administratorė, o bankrutuojanti įmonė. Pirmosios instancijos teismas atkreipė ieškovės dėmesį dėl netinkamos procesinės šalies ir siūlė pakeisti ją tinkama, ir, ieškovei atsisakius ją pakeisti, ieškinį atmetė tuo pagrindu, jog ieškinys dėl administravimo išlaidų priteisimo pareikštas netinkamos ieškovės (Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 45 straipsnis). Apeliacinės instancijos teismas padarė išvadą, kad dėl administravimo išlaidų priteisimo gali kreiptis ne tik bankroto administratorius, bet ir bankrutuojanti įmonė. Teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismo išvada padaryta netinkamai aiškinant materialiosios teisės normas (žr. nutarties 27 punktą). Supaprastinto bankroto proceso procedūros specifika lemia tai, kad administratoriaus patiriama dėl įmonės likvidavimo žala negali būti laikoma bankrutuojančios įmonės patiriama žala.
30. Be to, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikoje pažymėta, kad, siekdamas administravimo išlaidų atlyginimo, administratorius privalo įrodyti, kad tam tikros jo patirtos išlaidos atitinka tam tikras kreditorių susirinkimo ar teismo patvirtintos administravimo išlaidų sąmatos eilutes, kad atitinkamos išlaidos iš tiesų yra patirtos ir kad jos buvo būtinos tinkamam bankrutuojančios įmonės administravimui užtikrinti. Įrodinėjimo našta visais su administravimo išlaidomis susijusiais klausimais tenka administratoriui, siekiančiam tokių išlaidų atlyginimo (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gegužės 6 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-234/2011; 2018 m. balandžio 12 d. nutarties civilinėje byloje e3K-3-148-219/2018 53 punktą;). Taigi būtent bankroto administratorius, reikšdamas reikalavimą ĮBĮ 10 straipsnio 11 dalyje nustatytu pagrindu, privalo pagrįsti, kokios lėšos iš tiesų yra patirtos supaprastinto bankroto proceso metu.
31. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas netinkamai aiškino ir taikė materialiosios teisės normas, todėl padarė nepagrįstą išvadą dėl tinkamos proceso šalies. Padarytas netinkamas materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimas teikia pagrindą panaikinti apeliacinės instancijos teismo sprendimą ir palikti galioti pirmosios instancijos teismo sprendimą (CPK 359 straipsnio 1 dalies 3 punktas).
32. Teisėjų kolegija nepasisako dėl kasacinio skundo argumentų, susijusių su civilinės atsakomybės sąlygų taikymu atsakovams, nes ieškinys atmestas tuo pagrindu kaip pareikštas netinkamos ieškovės, atitinkamai bylą nagrinėję teismai šiuo atveju neturėjo pasisakyti dėl šių sąlygų ir jų vertinti.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

33. Tenkinus kasacinį skundą ir panaikinus apeliacinės instancijos teismo sprendimą, persikirstytinos šalių bylinėjimosi išlaidos, patirtos apeliacinės instancijos teisme.
34. Atmetus ieškinio reikalavimą, ieškovei jos turėtos pirmosios ir apeliacinės instancijos teisme bylinėjimosi išlaidos neatlygintinos (CPK 93 straipsnio 1 dalis). Atsakovas Ž. V. nepateikė duomenų apie savo patirtas pirmosios ir apeliacinės instancijos teisme bylinėjimosi išlaidas, todėl jos atlyginamos.
35. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. liepos 13 d. nutartimi atsakovui buvo atidėtas žyminio mokesčio už kasacinį skundą sumokėjimas. Atsižvelgiant į tai, kad toks ieškinys žyminiu mokesčiu neapmokestinamas (CPK 83 straipsnio 8, 9 punktai), iš ieškovės šis žyminis mokestis nepriteistinas.
36. Duomenų apie atsakovo patirtas atstovavimo kasaciniame teisme išlaidas nepateikta, todėl jos atlygintinos.
37. Kasacinis teismas patyrė 10,98 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. lapkričio 29 d. pažyma apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu). Tenkinus atsakovo kasacinį skundą, šios išlaidos į valstybės biudžetą priteistinos iš ieškovės (CPK 79 straipsnis, 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92 straipsnis, 96 straipsnio 1 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2018 m. balandžio 26 d. sprendimą panaikinti ir palikti galioti Klaipėdos apylinkės teismo 2017 m. rugsėjo 18 d. sprendimą.

Priteisti valstybės naudai iš ieškovės bankrutavusios uždarnosios akcinės bendrovės „Varateka“ (j. a. k. 302442073) 10,98 Eur (dešimt Eur 98 ct) išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu, atlyginimo. Ši valstybei priteista suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjos Alė Bukaviniene

Janina Januškienė

Dalia Vasarienė